

# בינה לעתים

יו"ל ע"י מכון מעדני מלך וויצן

שבת פרשת במדבר תש"ע לפ"ק

## עת מועד

### קבלת התורה מחדש בכל שנה ושנה

התורה, נשתמד ח"ו אחר כך. וזה המועט שאצל אומות העולם שרצה לקבל התורה, אחר כך הוכרח להתגייר, באופן שהבירור יהיה שלם ודפח"ח.

**נמצא** כי במתן תורה היה גם מהאומות שרצו לקבל את התורה, והמה נשמות הגרים שניתוספים על ישראל. אך לעומת זה גם הקבלה של בני ישראל לא היתה שוה, ומו שלא רצה לקבלו רק על ידי כפיית ההר, באמת יצא מן הדת במשך הימים. ובספר **אמרי דעת** לשבועות (מהנאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל) פירש בזה הכתוב, ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה, ויתיצבו בתחתית ההר (שמות יב-י). וקשה שהיה לו לומר ויוצא משה את העם מן המחנה לקראת האלקים, כי ראשונה מוציאין מאיזה מקום ואח"כ מתקרבין אל איזה מקום אחר, ולמה כתוב הפוך. אך אותו המועט שלא רצו לקבל התורה היו הערב רב אשר נודע בשם 'העם' (כדאיתא ברש"י (במדבר יא-א) דהעם קאי על הרשעים ע"ש). והנה כשעמדו במעמד הנבחר הוכרח משה לברר מתוך ישראל את אלה שאמרו 'נעשה ונשמע' ושהיו הרוב מנין ובנין, ואת הערב רב המועט שלא רצו לקבל את התורה, וצריך היה לכופ עליהם את ההר כגיגית. והיו שאמר הכתוב ויוצא משה את העם, כלומר אותו 'עם' הנודע, ושהיה עכשיו 'לקראת אלקים', כלומר שהוא התנגד בכל מאמציו כחו לבלי לקבל על עצמו עול תורה ומצוות, 'מן המחנה', הוציאם מכלל ישראל אומרי הנעשה ונשמע, והם ויתיצבו בתחתית ההר, כמדרשו שנתלש ההר ונתלה עליהם כגיגית, ואליהם אמרו אם תקבלו את התורה מוטב ואם לאו וכו' ודפח"ח.

**אמנם** גם בין המקבלים את התורה, היו מדריגות שונות, ויש שהאבה והרצון באמירת נעשה ונשמע היה רק למחצה ולשליש, ולכן באמת יש בכלל ישראל כמה סוגים בינונים וצדיקים ורשעים, אשר זה תלוי הכל בכל אדם לפי מדת האהבה שקיבל או התורה. ולכן עושה ה' חסד, שמדי שנה בשנה מתחדש גם ענין קבלת התורה, ומו שקיבל התורה במעמד הנבחר, והיה חסר ממנו השלימות, יכול לקבל אותה מחדש בחג העצרת זמן מתן תורתנו, ואז הזמן גרמא שיתחדש אצל האדם, לא רק קיום המצות באופן שיהיו בעיניו כחדשים, אלא גם הקבלה עצמה יוכל להשלימו, וזהו העילוי שיש בכל שנה בזמן מתן תורתנו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בדרשת פרקי אבות פרשת במדבר תשס"א לפ"ק)

**אנו** עומדים כעת סמוכים ונראה להיום טוב של זמן מתן תורתנו, וכמבואר בספרי קודש שבכל שנה ושנה מתחדש הארה חדשה לקבל את התורה מחדש. אשר לכאורה הדבר צריך ביאור, אך יתכן קבלה שנית על מה שכבר קיבלנוהו. בשלמא על אופן קיומו שפיר יתכן התחדשות, על דרך בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים כאילו היום ניתנו (רש"י שמות יא-א). אבל על עצם הקבלה, אך יכולים לקבל דבר שיש לו מכבר.

**אך** הענין הוא עפ"ימש"כ החיד"א בספרו **פתח עינים** (יבמות מז:): בהא דאמרו גר שנתגייר וכו' ומדוע לא אמרו גוי שנתגייר. והביא בשם **האר"י הקדוש** דכל אלו הגרים בכל הדורות נשמתם היתה במעמד הר סיני (וכמבואר בגמרא שבת קמו.). וניצוץ נשמתם מבני ישראל, ובאו להם כל ימיהם הרהורי תשובה עד שבסופו של דבר מתגיירים. ולכך אמרו גר שנתגייר לרמוז על זה. ולפי זה ביאר החיד"א מה שאמרו חז"ל שם (עי' במסכת גרים פ"ב ה"ז, ובהגהות היע"ץ ביבמות שם) שהגרים מקבלים עונש על זה שאיחרו גרותם עיי"ש, ותמוה, אך להג"ל אתי שפיר כיון שבאו להם כל הזמן כשהיו גוים הרהורי התשובה ודחו אותם לכך נענשים עכת"ד החיד"א.

**ויסופר** על הגרף פאמאצקי הנודע בשם הגר צדק ביולנא, כששאלו אותו הכומרים מרם שמסר נפשו על קידוש השם, מה ראה על ככה שנתיהד, ובפרט בעת הזאת שעונשו של צעד כזה היתה מיתה על המוקד. השיב הגר הצדק, מצינו בגמרא (ב"ק לח.) שהקב"ה חזר על כל האומות שבעולם וביקש שיקבלו התורה, ואך הם לא אבו משום שמענו מה כתיב בה, וכשבא אצל ישראל קבלו את התורה ואמרו נעשה ונשמע. אך השכל האנושי מוכיח, שלא כל אחד בלא שום יוצא מן הכלל מן האומות לא רצה לקבלה, ולהיפך שלא יהיה אף אחד מישראל שלא רצה לקבלה, שהרי מצינו גם כן שהש"ת כפה עליהם הר כגיגית, שאם יקבלו מוטב ואם לאו פה תהא קבורתם (שבת פח.). אלא על כרחך לומר, שהיו אף בין האומות כאלה שרצו לקבל התורה רק הם היו המועט בין האומות, והרוב לא אבו לקבלה, ולהיפך בישראל, הרוב רצה לקבל את התורה ואמרו נעשה ונשמע, אך המועט לא אבה, וכפה הקב"ה עליהם הר כגיגית. וסיים הגרף שהתגייר, מצינו שכל הנשמות, אף אלו שהיו עתידים להולד, היו במעמד הר סיני, וככה גם כן אצל אומות העולם, וזה המועט אצל ישראל שלא רצה לקבל

עתים לתורה

מהא דעירובין (בג.) שלא תאמר משל הי, ואין יציא הרמזים זה ע"כ. [וצאור זרוע (הלכות אבילות ס"ח תב"ד) כתב 'וכמה תמיהות שונה בתלמוד מה שאינו הווה בעולם, כגון ההיא דסו"פ הקומץ רצה דבעא מיניה פלימו מרבי, מי שיש לו שני ראשין באיזה מהם מניח תפילין וכו'...].

**ובסי ילקוט אברהם** (להג"מ אברהם איש ליפשיץ זצ"ל דומ"ץ בק"ק בילקע יצ"ו) כתב לבאר צוה מה שמנינו בגמ' שלא השיב רבי פלימו עד דאתא האי סבא, דודאי האמת הוא כמ"ש בתוס' דבעולם הזה לימא מליאות כזה, ורק מעשה נסים היה להפיס דעתו של רבי שלא יעניש להתנא פלימו, ולכן לא השיב רבי כלום להשאל הזה, מפני שידע שבעוה"ז ליכא מעשה כזה שיולד תינוק שני ראשים, ונודמן שם תיכף האי סבא דצכל הש"ס הוא אליהו הנביא זל"ט (ראה תוס' חולין ו. ד"ה אשכחיה) כדי להזיל פלימו, והוא פסק ותנא שיתן עשרה סלעים, עיי"ש שהאריך בזה.

**וראה בזה"ק** (הקדמת הוזהר דף ט:) שאתם משצב הארלות דלתתא נקרא ארקא, וצמקוס ההוא נמצאו בני בני של קין, ללאחר שנתגרש קין עם תאומתו כמ"ש (בראשית ד-ד) הן גרשת אותי היום וגו', הוליד שם בנים, ... והם משונים מאוד שהם צתרין ראשין, ע"ש. **וצאן קדשים** (בנחות לו.) כתב צוה לבאר כוונת רבי שאמר פלימו 'קוס גלי', שר"ל שרק בגלות כשל קין נמצאו כמו אלה שני ראשים.

**אולם במגדל עוז** (להעב"ן ז"ל, הלכות פרה"ב אות ל') כתב דין זה: 'השמיטו הרב צעל שו"ע, כמדת הר"מ ז"ל שלא זכרו כמו כן, וטעמא לא ידענא. וליכא למימר משום דס"ל לא חיי, דהא איכא סתמא דגמ' ומעשה רב, כל שכן שאין מקום לומר שהוא דבר שאינו צמיאות, ולא נאמר אלא משום יגדיל תורה, ושמא יאמר אומר דהמעשה ג"כ הוא כמו מעשה איוב למ"ד משל היה (ב"ב סו), ואעפ"י שאין אחריות עקשים ונלוזים כאלו עלינו, תלילה לר"מ ז"ל ממחשבה כואת, שלא ישים לב למעשה שהיה צאור גדול, שאי אפשר להכחישו בשום אופן, רחוק רחוק מכן דעת להתעקש בך.

**והוסיף** עוד: 'מ"מ אר"ך אמיתת דברי חכמינו ז"ל, מקוימת עפ"י סופרי אומה"ע שהעידו שאירע מעשה כזה בימי רבי ממש, והציאו הצמת דוד, וזכרו כותבי זכרונות כמה מעשים כאלו, ומה לנו לשנים קדמוניות, ואירע כמה פעמים בימינו וראינו צעינו... ועיין מה שכתבתי ב**צ"ח שמים** (פ"ב דבבב"ח) שם כתבתי קצת יסוד לדברי הר"מ צוה, ואינו מספיק כ"כ, מ"מ אנו אין לנו אלא דברי סתם גמרא, וכפסק הטור, ע"כ.

**ובן נמצא בס' בן יהוידע** (בנחות שם): 'הנה פה עירינו בגדלד הי' עובר צנטן צהמה כשצה אחת שהי' לו שני ראשים, והציאו אותו לפנינו, ואחר שנה נולד מאשה אחת ילד שיש לו שני ראשים, אך נתביישו להראות אותו, ורק הוליכו אותו אלל רופא ארופי כי נולד חי, אבל לא חי יותר מג' ימים, והגידו לי אנשים שהיו קרובים ליולדת שראו אותו, וגם להמילדת שאלתי והגידה כן הדבר, וגם לרופא שאלתי ע"י אדם אחד ואמר כן הוא, והגוף אחד ורק מן האזור מתחלק לשני זאריים ושני ראשים גמורים בגלגולת ועינים ואזניים וחוטם ופה באין מתסור.

**ובסיים** בדבריו: 'שמה שהקפיד רבי על שאלת פלימו הוא מפני שדבר זה לא שכית, ועוד חשב דאם יולד כך א"א לחיות ויגיע לכלל שנים של גדול שראוי להניח תפילין, ע"כ. (ובעין זה כתב בשו"ת חתם סופר הג"ל לבאר קפדת רבי על פלימו יעו"ש). ועל מה שכתבו התוס' בעולם הזה ליכא, כתב **דהגהות בית הל"ל** (י"ד ס' ש"ה) שכונת התוס' בעולם הזה ליכא, כתב לו קוס גלי הוא משום שסבר דבעולם הזה ליכא, דעד ימיו לא הי' כדבר הזה ע"ש.

**בפרשתינו** פקד את בני לוי לצית אבותם למשפחתם, כל זכר מנן חודש ומעלה תפקדם (ג-ו). והנה מנינו באחרונים שדקדוק על שינוי הלשון שאכל מניית שאר השצטים כתוב צמורה (א-ב) כל זכר לגלגלתם, ומדוע שצטט לוי לא נאמר 'לגלגלתם'.

**בשו"ת חתם סופר** (ח"ד ס' רצ"ד) מציא צוה מס' קור"י יהודה שכתב בשם הגאון רבי שמואל קראקוואר זצ"ל שעמד על דקדוק זו, ומייצנה באופן נפלא, והוא, משום דצמנין בני הלוויים נמנו כולם מנן חודש ומעלה, א"כ אפשר לחשוב שנמצא שם תינוק שיש לו שני ראשים, וכאשר ימנו אותו 'לגלגלתם' יהא נמנה פעמיים, ולכן לא כתוב צמנין הלוויים למנות לפי הגלגלת.

**אבל** צמנין שאר השצטים לא היתה אפשרות לחשוב לתופעה כזו, שהרי הם נמנו רק מנן עשרים שנה ומעלה, ותינוק כזה בן שני ראשים א"א לו לחיות יותר מי"ב חדשים כמו טריפה, וע"כ שפיר נאמר אלס למנות בני ישראל לגלגלתם ודפח"ת. וכ"כ בס' **תפארת יהונתן** (להגאון רבי ינחנ איבשיץ זצ"ל) שפרשתינו.

**והנה בשו"ת בנין שלמה** (בקונטרס חידושי תורה, עמ' לח) תמה על צאור זה מנקור הדברים, דאיתא בגמ' (בנחות לו.) בעא מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מהם מניח תפילין, א"ל או קוס גלי או קבל עליך שמתא [או עמוד ולא בגלות, או קבל עליך שמתא דאחוכי חייכת צי - רש"י], אדהכי אתי ההוא גברא, א"ל איתיליד לי ינוקא דאית ליה תרי רישי, כמה צעינן למיתב לכהן. אתא ההוא סבא מנא ליה חייב ליתן לו י' סלעים, ואמרינן בגמ' שם הטעם לזה שמתחייב לתת עשרה סלעים, משום דכתיב צפרשתינו (ג-ו) כאשר לקחו הלוויים תחת כל צכור צבני ישראל, שהעודפים על מספר הלוויים יתנו חמשת חמשת שקלים 'לגלגלת', אלמא דבגלגלת תלא רחמנא, ולכן צמנינו שיש לו שני ראשים צריכין חמש סלעים לכל ראש וראש.

**ואם** כן תמוהין דברי הגאון הנ"ל, שהרי אם החיוב צכורי בני ישראל נחשב לפי הגלגלת, א"כ דואי הפטור שפטרו הלוויים את הצכורים ג"כ צריך להיות באופן זה, ושפיר היו צריכין למנות גם את הלוויים לגלגלת. ומסיק שם, דודאי אלל דור המדבר לא היו צריכין לחשוב לתינוק צבני ראשים, אלא כולם נולדו צריאים ושלמים ולא נמצא צהם צעלי מומיין. ומיישב באופן אחר דקדוק הכתובים.

**ועל** דבר מליאות כזה של תינוק בן שני ראשים, כתבו **התוס'** (בנחות שם ד"ה א) דבעולם הזה ליכא [ומה שמנינו בגמ' שצא מעשה לפני רבי יצואר להלן], אבל יש צמדדש, אשמדאי הוויא מתחת קרקע אדם א' שיש לו שני ראשים לפני שלמה המלך, ונשא אשה, והוליד בנים כיוצא צו צבני ראשים, וכיוצא באשתו צראש אחד, וכצבאו לחלוק צנכסי אציהם, מי שיש לו שני ראשים שאל שני חלקים, וצאו לדין לפני שלמה. ו**צשייבה** **במקובצת** (שם) מציא סיום העודדא 'ששלמה צחכמתו הרתיח מים, וכיסה אחד מן הראשים, ושפך הרתוחים על ראש השני, מחמת צער הרתוחים צעק צבני ראשים, אמר שלמה ש"מ דתולדה אחת לשתי הראשים, ואין יודין אלא כאיש אחד' ע"כ.

**ובשו"ת אבני נזר** (י"ד ס' שצ"ח) כתב צטעם למה לא הציאו הרמזים והשו"ע דין זה שילד עם שני ראשים צריך י' סלעים לפדותו, וכתב: 'שעל הפוסקים אין התחלת קושיא, שגם הני צעיי דחולין (ע) לא הציאו הואיל ולא שכיתו כלל, אך גם על הרמזים אין קושיא, שהרי כתב התוס' בעולם הזה לימתי, וי"ל דמה דאתא האי גברא ואמר איתיליד לי ינוקא דאית לי תרי רישי הוא חידה ומשל, כמ"ש הצאר הגולה (למחר"ל, באר רביעי ד"ה ואתה תראה) שדרך חכמים לדבר דרך משל, והציא ראי'

נועם הנשמות



הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע

נסתלק לשמי מרום ביום ב' סיון תרצ"ו לפ"ק

הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע היה אומר, כי בשעה שיש אהבה לבן תורה או לבעל מעשים טובים, אז אין האהבה להישראל בעצם, רק לתורתו או מעשיו. אך בשעה שהוא אדם פשוט בתכלית הפשטות, אז האהבה הוא בשביל שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב, וזה הוא אהבת ישראל בשלימות.

(שמן ראש ח"ו, עמ' ר"ל)

מעשיו, כי הנה הרכה אנשים נותנים לו מעות, ובעוה"ב יהי' להם מענות עלי שאני מוכרח להושיעם, ושם יודעים את האמת שאני כלום, ויהי' נראה כמו שהייתי מרמה אותם, אבל יהי' לי תירוץ, שמעולם לא אמרתי לשום איש שאני רבי, והם נתנו לי מעצמם, ועתה איך אוכל לומר להגוי בפירוש בפה שאני אבערראבינער וד"ל.

(מכת"ק הג"ל)

**פ"א** נפגש הגה"ק מסערדהעלי זצוק"ל עם הרה"ק האהבי"י מוויזניץ זי"ע, והגה"ק

מסערדהעלי נתן לו שלום ולא נשק את ידיו באשר שלא היה רגיל בכך בהיות שבבעלזא לא נהגו לנשק, אולם האהב"י נשק לו את ידיו כמנהגו בקודש, והגה"ק מסערדהעלי לא ידע כדת מה לעשות כעת שנשק לו האהב"י, אולם האהב"י הסיר מיד את ידיו ולא נתן לו הזדמנות לנשק עוד את ידיו. ושוב אמר לו האהב"י הלא שמכם הוא אשר אנשיל בן גיטל, והפליא הגה"ק מסערדהעלי את זאת מאחר שכבר עברו לערך שמונה שנים מאז נתן לו פיתקא והוכיר א"ע לפניו.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א ששמע מאביו הגה"צ סאמבאטהעלי זצוק"ל)

**שמעתי** מדודי הגה"ח [רבי יהושע דייטש] בעמח"ס בית הלחמי זצ"ל [גאב"ד

קמנון], שהיה חתן הגה"צ רבי דוד שפערבער זצ"ל אב"ד בראשוב, כי בעת שהיה חותנו עוד אברך, ועדיין לא השיא אחד מבניו, התארך פעם בביתו הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע, ובעת הברכת המזון אמר הרה"ק, הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה ואת זרעו ואת זרעו וזרעו. והיה זאת לפלא בעיני חותנו שהרי עדיין לא היו לו נכדים. ואחר סיום ברכת המזון אמר לו האהבת ישראל, אך האב נעזאגמ... ואמר על זה דודי, כי זה דרכן של צדיקים שהם מברכין בעוד שאין הדבר עדיין בעולם, ואין עליו עדיין שום קמרוג. והוה ברך בנך בקרבך (תהלים קמ"ג), שנותן ברכה על הבנים, כאשר הם עדיין בקרבך, שלא יצאו עדיין מן הכס אל הפועל.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א, סעי' פ' תולדות שנת תש"א לפ"ק)

המשך בעמוד ה'

**סיפר** הרב מלאדאני [רבי יצחק בנימין מענדלאוויטש זצ"ל] ששמע מהרב [אליעזר] פיש [זצ"ל] מסאלקא שה' פ"א למייל בגראסווארדיין עם הה"ק רבי ישראל מוויזניץ זי"ע ועם שאר אנשים שהלכו אתו [וסיפר אז הה"ק מוויזניץ] כי כשה' בחתונת בנו [הה"צ מסערעטא] כבעלזא, אמר לו בתוך הסעודה מרן [מהרי"ד] מבעלזא זי"ע שחלק שיריים לחסידיו [האנשים שבאו אתו], והשיב כי חסידים אין לי כי אני רבי, רק ידידים יש לי.

(מכת"ק הג"ל)

**סיפר** הרב ממערצאל [רבי חיים יעקב סג"ל ראזנער זצ"ל] כי כשה' הה"ק רבי ישראל

מוויזניץ זי"ע על חתונת בנו [הה"צ מסערעטא] כבעלזא, דיברו מענין אריכות ימים, ונאנח הה"ק מוויזניץ אז (כי אבותיו ז"ל לא האריכו ימים ל"ע), ואמר לו מרן [מהרי"ד] מבעלזא שיש ב' סגולות, (א) שיראה שלא יקראו אותו רק רב ולא רבי (שלא בפניו) (ב) שיאמר כל הפיומים. (גם בבאבוב וכצאנו אמרו כל הפיומים, ומה שמשמשים לפעמים, מומרים בהשולחן).

(מכת"ק הג"ל)

**סיפר** הרב ממערצאל [זצ"ל] שאביו הרב ממערצאל זצ"ל [רבי יהושע העשיל

סג"ל ראזנער זצ"ל הי"ד, אחיו של הגה"ק מסעקעלהיד זצ"ל] ה' פ"א במרחץ מאריענבאד בשנת תרפ"ב, והי' שם מרן מבעלזא זי"ע ועוד הרבה אדמור"ם, ובתוכם מרן מהר"י מוויזניץ ז"ל, וכימי החול הי' להרבי מוויזניץ מנן מצומצם, ופ"א קראו אותו אל מנן הרבי ז"ל, ונכנס, וראה בעיניו שבא אז אחר התפילה איש הדואר (פאס"ם סרענע"ר) עם מעות הרבה שנשלח להרבי מאיזה איש, והי' נכתב על המחאה אבערראבינער האגער, ונכנס להבית ושאל שם איזה איש מי הוא האבערראבינער, והראה על הרבי, וניגש אליו ושאלו האם הוא אבערראבינער האגער, וכידו הי' לו המעות על זה, ולא השיב לו כלום. והלך עוה"פ אל האיש המראה לו ושאלו שוב מי הוא הרב האגער, והראה לו עוה"פ, וכשניגש אליו ושאל, שתק ולא השיב, והלך ממנו, ושאל לאיש אחר איזו הוא הרב האגער, והראה לו על מרן, וניגש אליו עוה"פ ושאל אותו האתה הוא הרב, ושתק ולא השיב, ואמר בעל הדואר א"כ אשלח את המעות בחזרה ורצה ללכת, ואמרו איזה אנשים שמוכרחים לומר כי הוא הרב, כי אם לא יאמרו אז ישלח המעות בחזרה, ואמרו אליו שילך עוה"פ, ואז הראה לו מרן רק ברמזיה, שהוא הוא מי שמחפש, ונתן לו המעות והלך לו.

**וכשכבר** הלך איש הדואר, אמר מרן אל הנאספים שהיו שם כמתרין את

**סיפר** לי הרב יואל אשכנזי אב"ד יאס (ני) [זצ"ל], כי סיפר לו זקן אחד שלקח חבל בחתונת הרה"ק רבי ישראל מוויזניץ זי"ע שלקח את בת הה"ק האמרי נועם מדזיקוב זי"ע, והחתונה התקיימה בוויזניץ, ואחר האכילה חטפו החסידים הרבים את השיריים של הה"ק הצמח צדיק מוויזניץ זי"ע (שהיה חי עונדה), ואת השיריים של הה"ק האמרי נועם לא חטפו כ"ב, ואמר האמרי נועם שאינו מכין ענין חטיפת שיריים, כי באם הצדיק נותן בעצמו השיריים לאיש שצריך איזה ישועה כגון פרנסה או בנים או רפואה וכדומה, אז הצדיק הוא מכון שיושפע להמקבל ענינים הג"ל שצריך לו, וכן אם צריך לו ישועה נגד גוי שמקפח פרנסתו או רוצה לעשות לו רע ח"ו, וצריך שהגוי יהיה לו מפלה או מיתה משונה ר"ל וכדומה, אז הנותן השיריים והמקבל מכוונים הכוונה שבוה שאוכל שיויר הצדיק יה' מפלה להרשע וכדומה, משא"כ כשנשאר שירים, אז מעורב בהשיריים ישועות ומפלות ח"ו וכדומה, ואם חוטפים בעצמם, אז יוכלו להפך היוצרות ובמקום ישועה יקחו ההיפוך ח"ו וכן בדומה לזה. ואמר לי הרב מיאס, שמאו ולהלאה הפסיקו בוויזניץ לחטוף השיריים רק מחלקים בעצמם.

(מתוך כתבי הגה"צ אב"ד סאמבאטהעלי זצוק"ל

[וימדה"ל ערב שבעות])

**עוד** סיפר לי הרב מיאס, כי פ"א שאל אחד את הה"ק האהבת ישראל מוויזניץ זי"ע

שהיה במרחץ 'פעליקס' שהוא לא רחוק מעיר גראסווארדיין, מדוע בגראסווארדיין העת חם מאוד, ובפעליקס המוג קר. והשיב שהוא מחמת שלמרחץ פעליקס מתקבצים העשירים בעלי גאה, והם בלאו"ן פון זיך, ע"כ העת קר.

(מכת"ק הג"ל)

**עוד** סיפר הרב מיאס, כי הוא בעצמו שמע פ"א מפ"ק הרבי רבי ישראל האגער זצ"ל

מוויזניץ, שפ"א היה בגראסווארדיין הה"ק רבי פנחס חיים טוב מראזאלא זי"ע, ושלה שלח להה"ק מוויזניץ שרוצה לבא אליו לבקר, וצוה הה"ק מוויזניץ ליתן לו בנדי ש"ק והלך לקראתו, ושאל הה"ק מראזאלא את הה"ק מוויזניץ מדוע חרד עליו את כל החרדה [שלבש בנדי שב"ק], והשיב כי ת"ח הוא בבחינת שבת (וה"ק ח"ג כמ' קנה): ע"כ לבש בנדי שבת. ואמר בשם זקינו הגה"ק בעל זרע קודש מראפשיין זי"ע שאמר, שהוא אוהב מאוד את התלמיד חכם שהוא בבחי' שבת, אבל בתנאי שיהיה ת"ח בבחי' שבת בלי שום מלאכות... וד"ל.

(מכת"ק הג"ל)

## אגדתא דמלכא

### פטירת דוד המלך ע"ה

במשנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (א)

**אמר** דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבוני של עולם הודיעני הי קצי, אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם, ומדת ימי מה היא, גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם, ואדעה מה חדל אני, אמר לו בשבת תמות, אמות באחד בשבת, אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא, אמות בערב שבת, אמר לו כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

**כל** יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא, ההוא יומא דבעי למוינה נפשיה, קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה, דלא הוה פסק פומיה מגירסא, אמר מאי אעביד ליה, הוה ליה כוסתנא אחורי ביתיה, אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני, נפק למיחזי, הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה. שלח שלמה לבי מדרשא, אבא מת ומוטל בחמה, וכלבים של בית אבא רעבים, מה אעשה, שלחו ליה, התוך נבלה והנח לפני הכלבים, ואביך הנח עליו ככר או תינוק ומלמלו, ולא יפה אמר שלמה כי לכלב הי הוא טוב מן האריה המת. (שבת 5).

**אמר** לו כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח:

**אמר** דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבוני של עולם הודיעני הי קצי, אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם, ומדת ימי מה היא, גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם:

י"ל בזה, כי הנה דוד המלך לא זכה להעמיד את בית המקדש, אלא שלמה בנו אחרי. והמעם כי דוד המלך היה מופלג בענותותו וכמו שאמר על עצמו (תהלים כב) ואנכי תולעת ולא איש, והקב"ה אמר לישראל חושקני בכס שאפילו בשעה שאני מושפע לכם גדולה אתם ממעטים עצמיכם וכו', נתתי גדולה לדוד אמר ואנכי תולעת ולא איש (חולץ פס), א"כ לא הוצרך לבנות מקדש, כי הוא בעצמו מקדש ה' מקום השראת השכינה, וכיון שאין הוא מחויב בכך, אינו מוציא את הרבים די חובתו, רק בנו שלמה שלא מצינו אצלו שהיה במדרגה ההוא, הוא בנה את בית ה'. וזהו כי טוב יום בחצריך, מה שאתה מחשיב עצמך כא' אתה עדיין עומד בחצר ולא נכנסת עוד לקדושה, זהו חביב לפני יותר מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב ע"ג המזבח, כי לעבודת האדם יש גבול כמה קרבנות יוכל להביא, אבל מי שדעתו שפלה עליו, הוא כא' הקריב כל הקרבנות כולן כמאמרם ז"ל (סנהדרין מ:): ע"ש.

(סעודה שלישית פ' ויקרא תש"ג לפ"ק)

**נפק למיחזי, הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה:**

י"ל בזה שאמרו דאיפחת דרגא מתותיה ונח נפשיה, דהנה הן אמת דתורה מגינא ומצלי, מ"מ יש כמה מדרגות בתורה, ולא כל סוג של לימוד התורה מגן, כי הרי יתכן עוד שהתורה עצמה יהיה גם סם המות, כמו שאמרו (יומא עב) וזאת התורה אשר שם משה, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה ע"ש, וממילא מובן דכדי שיהיה ביד התורה הכח להצילו ממותה, הוא רק בתורה המוכתרת הנלמדת בדביקות גדולה בקדושה ובפרישות. (ועיי' באוה"ח הק' ריש פ' בתוקתי (אופן ז) שכתב דתורה שלא לשמה אינו מגינא ומצלי עיי"ש).

ואבותינו סיפרו לנו מגדולי קמאי שהיה להם סדר בהתלמודים, שבעת שיתעצמו בלימודיהם, יזכירו אותם שלא להסיח דעת מה' או. והרה"ק מקאמאראנא זי"ע בספרו מתאר העניות שהיתה שוררת בביתם, וכתב שלא היה יכול להשקיש רעבוננו רק ע"י העיון בלימודו, ותורה כוז שלומדים כאשר מופשטים מעוה"ז, יש בכוחה שתציל את האדם ממלאך המות.

ומעתה י"ל דרוד המלך לפי גודל מדרגתו וצדקתו, היה פגם בתורתו כמה שהרגיש ונתן דעתו על הקולות שבחצירו, כי מגודל דביקותו לא היה צריך אפילו להרגיש הקולות, ועוד גם זאת לקום ולעייין מה נתווה בהחצר. ולכן לא היה בכח תורתו

צריך ביאור כפל הלשון, אחר שביקש הודיעני הי קצי, מה הוא מדת ימי מה היא. ויש לומר דרק הימים שעובד בהם את ה' הם ימי חייו הפרטי, ויתכן שיחיה ויארך ימים אבל שנתיו וימיו הפרטיים המה מועטים. וכמו שביקש דוד המלך, אל תשליכני לעת זקנה (תהלים עא-ב), שרק העת הוא זקן, שעל הלוח כבר עבר הרבה שנים, אבל הוא בעצמו צעיר. אלא כמו שנאמר באברהם, ואברהם זקן בא בימים (בראשית כד-א), ובזוהר הק' (ח"א קמט) שהשלים מדת ימיו, שלא חסרו לו מימיו הפרטיים כלום, - וכן ביקש דוד המלך, ימים על ימי מלך תוסף (תהלים סא-ב), שהוא מבקש באמת אריכות ימים, אבל רק ימים כאלו שהם ימים הפרטיים, רק ימים שהם ימי מלך, כאלה תוסף, שנתנו כמו דוד ודוד, שהחיים שלמטה יהיו שוין עם מספר שנתיו שהם למעלה.

ולכן בסיום פרשה של קר"ש כתיב, והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקך, מסיים למען ירבו ימיכם וגו' כימי השמים על הארץ (דברים יא-כא), אז יהיו שוים הימים בשמים עם הימים בארץ, כי השלים מדת ימיו. וזהו שביקש הודיעני הי קצי, כמה ימים נקצב לי חיים בעולם הזה, ואחר כך אני מבקש שתודיעני מדת ימי מה היא, כמה ימים אפשר למדוד מהם שהם ימי הפרטיים, אדעה מה חדל אני, עד כמה חדלתי מעבוד את ה'.

(דרשת שבת שובה תשמ"ח לפ"ק)

**ומדת ימי מה היא, גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם:**

ולכאורה צ"כ למה באמת אין מגלין לבשר ודם קיצו, ולמה יום השבוע מגלין ויום החדש אין מגלין. אך הנה משה רבינו נולד בו' אדר ומת בו' אדר, ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהן של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש, וא"כ מי שהוא צדיק מת ביום שגולד. - והנה דוד המלך היה כל ימיו מודאג מחמאתו בבת שבע, וכמו ששפך תפלתו (תהלים נא-ב) בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע. על כן שאל מה' הודיעני הי קצי ומדת ימי מה היא, אם יהיה בו' סיון יום שגולד, אז ידע כי הוא צדיק שמילא ה' שנותיו מיום ליום. אבל באמת דבר זה תלוי בבחירת האדם, ואילו צדיק ורשע לא קאמר (גדה מז:), וכבר נאמר (אבות ב-ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, לכן גזירה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם. אבל יום השבוע כמו שבת או אחד בשבת וכדומה, שאין בה ידיעה אם ימלא ה' שנותיו מיום ליום, כי הלא אינו ידוע באיזה חודש הוא, דבר זה מודיעין בסוד ה' ליראיו.

(דרשת ז' אדר תשנ"ד לפ"ק)

במל מן המצות. דהיה מקום לומר דהוה רק בשאר מתים, לא כן דוד מלך ישראל חי וקים, אין לו דין מת ולא במל מן המצות, על כן קא משמע לן דגם דוד, אם כי עדיין חי וקים, הוא במל מן המצות, והיינו דאמר רבי יוחנן במתים חפשי, דדרשינן מקרא דגם מתים הללו שנשארו חיים, גם כן חפשי הם מן המצות. – ומה שהחשיב התורה נפש ישראל בחיותו, שיכולין במל כל מצות התורה עבור נפש מישאל, היינו רק מחמת גודל חשיבותו שיוכל לקיים אחר כך מצות ה', הלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, אבל כאשר נעשה חפשי מן המצות, הגם שהוא נחשב כחי כמו דוד מלך ישראל, אין מחללין עליו את השבת.

(דרשת ז' אדר תש"ע לפ"ק)

**ואביך הנח עליו כבר או תינוק ומלמלו:**

הנה האדם כל זמן שהוא חי על האדמה, ומבין חשיבות החיים, אשר כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, ותכלית החיים שלו הוא להיות מוסיף והולך בתורת ה' ומצותיו, הוא מתעלה מיום ליום ממדרגה למדרגה, והוא נקרא בשם הולך. אבל במתים חפשי כתיב (תהלים פח), ודרשו חז"ל (שבת ל) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות, שכיון שמת במל מן התורה ומן המצות ואין להקב"ה שבת בו, והיינו דאמר דוד (קהלת ד) כי לכלב החי טוב מן האריה המת, ואז נקרא האדם עומד, כי אין לו להוסיף על מה שהרכיש לעצמו בחיותו.

אמנם אעפ"כ ישנם ב' דרכים שיוכל האדם להתעלות גם אחר מיתתו, וכענין שנאמר (זכריה ג) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. והוא ע"י שמגדל בניו לתורה, או מעמיד תלמידים הגונים, והם ממשיכים דרכו שלמד אותם, או יש לו חלק בתורתם וכפי מה שהם מתעלים, גם מדריכם מתעלה. ועל זה המליצו ברא ברעא דאבוה (כתובת צב ברש"י) שהוא הוא הרגל של אביו, שעל ידו יוכל אביו להיות הולך גם בהיותו בעלמא דקשומא.

וגם מי שלא הי' יכול בעצמו להדריך אחרים אבל נתן ממונו להחזיק תורה, וע"י צדקתו עלה בידם של אחרים ללמוד ולהתעלות, או גם הוא יש לו עליו תמידי במצותיהם. וע"ז אמרו ואת כל היקום אשר ברגליהם (דברים יא), וברש"י זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים קט), דגם מי שכבר מת ואינו יכול להיות בבחי' הולך עוד, מ"מ ע"י ממונו שהחזיק תורה, הוא יכול שוב לעמוד על רגליו להיות הולך גם בעת היותו שוכב בבית מועד לכל חי, וממונו נתן תקומה לרגליו להיות הולך גם בעלמא דקשומא.

וזהו הרמז, כי באמת המת בשבת אי אפשר למלמלו, כי שבת רומז ליום שכולו שבת שהוא העוה"ב, כמו שאמרו מי שטרח בער"ש יאכל בשבת (ע"ז ג), ואז במתים חפשי והוא עומד על מקומו, וא"ל או להוסיף על מעשיו. אך העצה לזה הוא הנח עליו כבר או תינוק ומלמלו, ע"י שהחזיק בממונו אחרים לעבוד את ה', ונתן מלחמו וכברו לאחרים. וכן ע"י החינוך של בניו שגדלם לתורה ועבודה, ע"ז יכולים למלמל את המת להיות מוסיף והולך גם בעת שא"א לו כבר לעסוק בעצמו בתורה.

(סעודת הילולא ודינער השנתי ערב שבועות תש"נ לפ"ק)

למנוע המלאך המות מלגשת אליו. וזהו שאמרו עליו, הוה סליק בדרגא, כי הוא הי' הולך ועולה במדרגותיו עד למדרגה גדולה ונורא מאוד, ולימודו הי' בדביקות גדול עד שלא היה מרגיש שום דבר מה שמתרחש בחוץ, וכמו רבא שלא הי' מרגיש ששורת דם בעת לימודו. אמנם בעת שבא יומו, איפחת דרגא מתותיה, היה לו נפילה ממדרגותיו, כי מן השמים נמלו ממנו מדרגותיו בשעה ההוא, ולכן היה ביד המלאך המות לפגוע בו ונח נפשיה.

(סעודת הילולא ודינער השנתי ערב שבועות תש"נ לפ"ק)

**אבא מת ומוטף בחמה, וכלבים של בית אבא רעבים, מה אעשה, שלחו ליה, חתוך נבלה והנח לפני הכלבים, ואביך הנח עליו כבר או תינוק ומלמלו:**

יש להבין וכי לא ידע שלמה המלך בגודל חכמתו תקנת החכמים דמטלמלין מת על ידי כבר או תינוק. אמנם נראה דאיתא בגמרא (ראש השנה כה) דוד מלך ישראל חי וקים ע"ש. וכן הוא בווה"ק (ח"א קצב). ואם כי התם לסיכנא בעלמא קאמר ליה, מכל מקום כן הוא האמת, וכדאיתא בווה"ק (ח"א רו) דוד מלכא חי וקים לעלם ולעלמי עלמין, ודוד מלכא הוה נמיר כל יומו דלא ימעם מעם מיתה, בגין דשינתא חד משתין במיתה איהו, ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי, לא הוה נאים אלא שתין נשמו וכו'. ועל דא דוד מלכא הוה משער שעורא דליליא, בגין דיתקיים בחיים, דלא ישלומי ביה מעמא דמותא עכ"ל. (וע"ע בתורת משה על תהלים בסוף חלק דברים ר). ואם כן דוד המלך לא מת, והוא חי וקים, ועומד ומתפלל ומשמש למעלה, ואם כן יתכן שאין לדוד דין מת, ומותר למלמלו גם בלי כבר ותינוק, ולכן שלח לשאול לבית המדרש דינו.

ובזה יש להבין מה שאמרו חז"ל בגמרא (שבת קנא): תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר, תינוק בן יומו מחללין עליו את השבת, אמרה תורה הלל עליו שבת אחד, כדי שישמור שבתות הרבה. דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו, כיון שמת אדם במל מן המצות. והיינו דאמר רבי יוחנן (תהלים פח) במתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ע"כ. ויש להבין למה פרט דוד מלך ישראל יותר משאר השבעה רועים, הלא גם אברהם אבינו שמת אין מחללין עליו השבת. עוד יש להבין וכי צריכין לזה קרא לדרוש דמת חפשי מן המצות, הלא דבר פשוט הוא, דאיך יכולין לחייב מת במצות, הלא אי אפשר לו לעשות מאומה. ולאזהר צורך הוצרך הגמרא להסמך לדברי רבן שמעון בן גמליאל, דהיינו דאמר רבי יוחנן וכו', הלא זה דבר שמובן מעצמו.

ונראה דהכתוב רצה להורות לנו, כי גם המתים הללו שהודיעו לנו חז"ל שלא מתו, והמה נחשבים עדיין בחיים, מכל מקום הם נעשו כמותם חפשי מן המצות, כי באותו פסוק של במתים חפשי, סיים עלה, כמו חללים שוכבי קבר אשר לא זכרתם עוד, והמה מידך נגורו, דהיינו שגם מתים הללו שעדיין חיים, כיון שהם כחללים שוכבי קבר, הם במלים מן המצות. והוא כי מצות ה' לא ניתנו רק לבני אדם וישבי חומר הגוף סובבים בעולם הזה, אבל כאשר הם מופשטים מן הגוף, אם כי עדיין הם חיים ועומדים ומשמשים, אין עליהם חוב מצות.

ומעתה מובן שפיר מה שאמר רבי שמעון בן גמליאל, תינוק בן יומו מחללין עליו את השבת, דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, כיון שמת אדם

**המשך מעמוד ג' - נועם הנשמות**

ראיתי לספר מהרה"ק בע"פ אהבת ישראל זי"ע שהיו לו שונאים מתחילה בעירו, ושוב נתהפכו לו לאוהבים גדולים. ואמר שכאשר ראה שיש לו שונאים, התגבר על עצמו לאהוב אותם ביתר שאת ויתר עז, וכמים הפנים לפנים בן לב האדם לאדם (משלי כז), נכנס גם בהם אהבה אליו, ועל ידי זה נעשו אוהבים זה לזה ודפח"ח.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, סע"ש פ' וישב תשנ"ח לפ"ק)

ספר הרה"ק מו"ה אשר יונה וויינבערגער זצ"ל ממעמנושוואר שפעם בנסעו לחרנונה, בידך אותו האהבת ישראל שהיה לו פרייליכע חתונה, וכיאר האי עלמא כבי הלולא דמויא, והיה לך א פרייליכע חתונה. - הייתי אצלו בקיץ העל"ט בביתו, והיה כמעין נובע בדברי תורה וחסידות, ושמעתי לספר ממנו ששמע מהרה"ק מבראשא זצ"ל, כי האחים בע"פ האהבת ישראל מוויזניץ עם מהרה"ק מאנטעניא זצ"ל נתגדלו אצל אקם בע"פ הצמח צדיק זצ"ל, והוא היה רגיל לעוררם בבוקר ולימול ידיהם. פעם שאל אותו נבדו, למה לו להמריח עצמו להביא להם מים, הלא יכולים ליך באותו חדר עד מקום המים. ושאל אותו מי אמר לך את זאת, והשיב לו הילד שהכלמד העיר לו כן. וקרא להכלמד ופטרז ממלאכתו, ושוב נתן ידיו על נבריו וברכם שישכחו כל מה שלמדו מכלמד זה עכ"ל. - וכעין זה שמעתי מהרה"ק ר' יוסף ליבערמאן שליט"א ראש כולל שומרי החומות שניסו הרה"ק מוהר"א מבע"ל זי"ע מצא פעם בחדר שהתאכסן בו אחד מספרי הרמ"ד, ואחרי שהשליכו חוצה אמר שהתפלל שכל הדברי תורה ותפלות שהתפלל בבית זה לא יתקבלו למעלה עכד"ק. והוא מוסר השכל על מהרת עבודת הראשונים, שבעוה"ר יש בבתים עתונות המלאים מנות וכפירה, ואין מדקדקים.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, דרשת ז' אדר תשנ"ו לפ"ק)

**בינו שנות דור ודור**

**כ"ק הגה"צ רבי יהושע כ"ק זצוק"ל אבדק"ק סאמבאטהע"ל  
בע"ל ויאמר יהושע**

נסתלק לשמי מרום ביום שב"ק - ערב שבועות תשמ"ה לפ"ק

**פנינים עובדות והנהגות שנשמעו במשך השנים  
ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**

~ עבודתו בקודש ~

עלה לי ברעיוני היום, שהוא שבת קודם היומא דהילולא של אבא מארי זצ"ל, הרבה דברים מהימים שעברו, בהלו נרו על ראשינו, חמין ושמן שסכו לי בילדותי, אשר באויר של חינוך כזה גודלתי כל ימי, שכמעט לא הרים קול תוכחה, אלא שהנהגתו בבית עשתה רושם רב עלינו. והבנתי שמטעם זה מיעט בתוכחה, כי ידע שהנהגתו בעצמו 'מדבר' אלינו תמיד, ואין צורך להוסיף בדיבורו. ומי שראה סדרו בתורה ותפלה, אשר מאשמורת הבוקר עד קרוב לחצות היום היה יושב מעוטר בטלית ותפילין בשיעוריו, ותפלתו מעומק הלב בבכיות של אהבה ודביקות, ומדותיו הנעלות בבית, אשר כמעט לא ראינו אותו כועס או צועק או מרים קולו, וכל הבית התנהג בנחת ובשלוה. והסעודות שבת קודש היו כולם עוטה אורה, בדברי תורה וסיפורי צדיקים ושיירות ותשבחות וכו', עד שהיה תענוג רוחני לשבת בבית גם בימות החול, זהו החינוך האמיתי, אשר חנוך נלמד על פי 'דרכו', ואז גם כי יזקין לא יסור ממנה.

(פרקי אבות פ' במדבר תשס"ו)

~ ספר מוסר חי ~

הנה כבר עברו חמש שנים מאז הסתלקותו של כ"ק אאמו"ר זצ"ל, ויכולים אנו לומר - ובפרט אני בצדק אוכל לומר - שבכל שנה ושנה שעובר, אנו מרגישים יותר ויותר את החסרון, כי מלבד שהוא היה לנו לאב, היה לנו גם מדרך ומחנך עם אופן חייו והתנהגותו עלי אדמות. והיה מיותר שיאמר לנו מוסר, כי עצם התנהגותו והליכותיו היו לנו לספר מוסר חי, העבודת השם שלו היה עבורנו די ומספיק ללמוד ממנו הא"ך לעבוד את ה'.

(סעודת הילולא ודינער השנתי, ערב שבועות תש"נ לפ"ק)

~ לב אבות על בנים ~

אבא מארי זצ"ל היה מבלה זמן רב בשיחה עם הבנים, לא מבטיע בשבתות וימים טובים, שהסעודות ארכו שעות מרובות, בסיפורי מעשיות, ושיחת חולין של תלמידי חכמים שצריכה לימוד, וכמה פעמים כאשר היו הטיירות בערב שבת מרובות ולא הרגיש במנוחת הדעת לביל שבת, הלך לנוח לשעה קודם קידוש, כדי שתהא דעתו צלולה בהסעודה. - וגם בימות החול היה מרבה לשוחח עמנו, וגם כאשר נכנס צעיר להחדר, הראה קירבה יתירה ולפעמים במילתא דבדיוחוא, עד שכמה פעמים עלה בדעתי בימים ההם אם אין בזה משום ביטול תורה. אבל ברבות הימים הבנתי וירדתי לסוף דעתו, שהיה בזה עבודה של קירוב לבבות להפליא, לקשר לב הבנים והנכדים, וחמין ושמן שסכו בילדותי עומדים המה בזקנותי.

(דרשת שבת הגדול תש"ע)

~ סעודתא דמלכא ~

י"ב שנים זכיתי לאכול על שלחנו של אבא מארי זצ"ל אחר חתונתי מדי שבת בשבתו, והיה מאריך בשלחנו הרבה בדברי תורה ובסיפורי צדיקים. ואם היה עיף ויגע מעבודת היום, היה מניח עצמו לישון קצת אחר תפלת ערבית קודם קידוש כדי שיהיה לו מנוחת הנפש בסעודתו, וחמין ושמן שסכו לי בילדותי המה עמדו לי. - ואמר כי בהיותו ילד צוה לו אביו זצ"ל שבכל לילה קודם השינה, יעיין בסיפורי צדיקים לעשר מינוטין, וקנה עבורו ספרי עשר אורות וכו', ואמר אחר זה כי זהו שעמדה לו להתעלות.

(דרשת ז' אדר תשנ"ד)

~ דברי תורתו ~

הנה אבא מארי זצ"ל כשישב בסעודה שלישית, היה מדבר בדרך כלל משתי ענינים, או מקדושת השבת, או ממדת ענוה ושפלות רוח, שיש להכיר שאינו יוצא ידי חובתו נגד בוראו.

(סעודת פורים תשנ"ו)

~ דביקות לצדיקים ~

היה דבוק בצדיקי הדור בדביקות אמיתי, והכיר כמעט כל הצדיקים שהיו בדור הקדום. ובכל פעם שנסע אל רבו מרן מבעלזא ז"ע חישיב תמיד לעשות דרכו דרך ערים אחרות כדי להסתופף בצל שאר הצדיקים וגאונים שהיו בהסביבה. כיבד כל בנש"ק בחביבות יתירה, אף שלפעמים עלתה לו במסירת נפש בויתור על כבוד וממון.

(הספד ככלות השבעה, י"ג סיון תשמ"ה)

~ לקבל פני חכם הבא לעיר ~

אנחנו נתחנכו אצל אבותינו תמיד להעריך ולתת כבוד לתלמיד חכם, כשהיינו ילדים בבית אבא מארי ז"ע, לקח אותנו לקבל פנים כל חכם וצדיק שבא להעיר, ואמר לנו מקודם, כשנותנים שלום צריך לנשק הידים, להראות הכנעה ולחבבם, ובה נחקק בנו אהבת התורה שהשאייר רושם עז אחריו.

(דרשת ז' אדר תשס"ג, ז' אדר תש"ע)

ודכירנא כאשר היינו קטנים, בכל פעם שנפגשנו עם רב או רבי, הדרך אותנו אבינו ז"ל מקודם לנשק הידים, להרגיל אותנו לחבב תלמידי חכמים. - ואמרו (דרך ארץ זוטא פ"ט) אם רצת לכבוד חכם יהיה לך בנים ובנות מתוקנים.

(דרשת ז' אדר תשנ"ו)

וכן נהגו אבותינו בכל דור ודור, שהולוכי תמיד את הבנים לזקן לברכם. וכך הוינא טליא הולך אבא מארי זצלה"ה גם אותי לכל גדולי ישראל שבעיר, או כשבאו לבקר בעירינו, לברך את הנערים. וגם הוא בעצמו החזיק טיבותא

לנפשיה שזכה להתברך בהיותו נער מהגאון הקדוש בעל לבושי מרדכי ממאד זצ"ל.

(פרקי אבות נשא תשס"ז)

~ כבוד חכמים ~

ראיתי אצל אבא מארי זצ"ל שהיה מקפיד מלאכול בשר, רק ממה ששחטו עבורו והודח והומלח בביתו. ולא שינה מהנהגתו כל ימי חייו, גם כאשר היה חוץ לבית במדינה אחרת. ואעפ"כ כאשר היה מזדמן להיות בשלחנו של צדיק היה טועם ממאכלי השיריים. ושאלתיו פעם על פשר הדבר. ואמר לי מה שאני מקפיד באכילתי זהו חומרא, אבל כבוד חכמים הוא מצות עשה מן התורה, ואדעתא דהכי לא קבילנא.

(פרקי אבות פ' אחרי תש"ס)

~ לילך ולהסתובב בין חסידים ~

כשהייתי צעיר לימים, הלכתי לכל הצדיקים שהיו בעולם, ואבא מארי זצ"ל היה רגיל לומר לי: אתה הולך, לך רצונך, ב"ה שאתה מסתובב בין יהודים חסידים. אני - אמר לי - איני יכול לילך בכל מקום, אני ראיתי דור העבר, ואצלי אין זה דומה כלל, אני איני יכול ללך. ופירט לפני חלק מן הצדיקים, ואמר עליהם שזהו מעין השיירי כנסת הגדולה, מדור הקודם. והסתכלתי עליו בתמהון, הרי הם באמת יהודים יקרים וחשובים, איך יוכל לומר שראה יותר מזה. היום אני עומד שלשים שנה אחר כך, ואני רואה אל מי הולכים היום, שאין לזה אף דמיון למה שהיו נראים יהודים כשרים מדור הקודם. אין היום אף קהל אחד בישראל שיוכל לומר, שזה העומד בראש יש לו אף דמיון למה שהיה מקודם, אין כזה, הדורות הולכים ונחלשים, ואין הדור דומה להדור שקדם לו.

(סעודת שושן פורים תשנ"ד)

~ עבודה שבלב ~

ירמיה הנביא אומר (ירמ' יג-ז) במסתרים תבכה נפשי מפני גוה ודמוע תדמע ותדר עיני דמעה כי נשבה עדר ה'. כן נוכל לומר כעת, במסתרי"ם, כשהנני זוכר עבודתו והתנהגותו במסתרי"ם, איך התבודד ובאיזה קדושה ופרישות ישב בתוך ביתו, לא עבר יום כשבאתי לביתו באשמורת שלא מצאתיו כי העיר השחר ועוסק בעבודתו הק' בלימודו. לא עמד לתפלה עד שלמד שיעורו כמו דף בראשית חכמה ופרק משניות, אחר התפלה סגר נפשו בבית המדרש וישב שם מעוטר בטלית ותפילין עד חצות היום ולמד שיעוריו, ורק אחר זה בא לטעום פת שחרית. ולכן כשאני זוכר איך התנהג במסתרים, אז תבכה נפשי, לא הסתובבו אנשים בחדרו לא ראו מעשיו, והתנהג בקדושה ובטהרה. - תפלתו היתה בהשתפכות הנפש, ובפרט בשבתות וימים טובים, הייתי עומד לידו בעת התפילה, וכמעט לא עבר שבת, בעת גמרו תפלת שחרית, שלא יהיו עיניו אדומות מהדמעות ששפך בתפלתו.

(הספד ככלות השבעה - י"ג סיון תשמ"ה, ובפרקי אבות שלח תשנ"ד)

כן ה' דרכו ללמוד קודם תפילתו בראשית חכמה, וכמה פעמים ראיתי לעת זקנתו בשב"ק כשנתאחר בהכנתו לתפילתו ולא גמר שיעורו, ירד לביהמ"ד לתחלת התפילה כדי שלא יצטרך להמתין עליו, ושוב עלה לגמור שיעורו וחזר וירד. וכדאי לציין שהספר ראשית חכמה שלו היה קרוע מרוב שימוש כמו סיור תפילה של אחרים.

(בהקדמה לס' ויאמר יהושע - חג הסוכות)

~ הרבצת תורה ~

הרביץ תורה כל ימיו, למד שיעורים בבוקר ובערב, עד שבית מדרשו נעשה מהמיוחדים בשיעורי תורה בבוקר ובערב. בימות הקיץ לא היה נוסע מביתו למקומות הרחצה בנהג, רק ישב בביתו ופסק שאלות למאות בימים אלו, כי היה אז כמעט המורה הוראה יחידי בעיר. 'מנע עצמו מהכשרים אף שפרנסתו היתה דחוקה.

(הספד ככלות השבעה, י"ג סיון תשמ"ה)

~ שנו מדותי ~

מדותיו היו ההפליא, לא הכביד על שום אדם, שמשתי אותו כמה שנים, ואף פעם לא אמר בלשון ציווי שאעשה לו איזה דבר. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות, וגם בעת חליו כששכב בחלישות, התגבר עצמו לעשות פנים שוחקת לכל אלו שביקרו אותו.

(הספד ככלות השבעה, י"ג סיון תשמ"ה)

עובדא ידענא באבא מארי זצלה"ה שבימי חליו בימי פטירתו היה חלוש מאוד, ובאו הרבה אנשים לבית החולים לבקרו, והיה קשה עליו לקבל האורחים, ורציתי להדביק פתקא על הפתח שלא להפריע אותו מחמת חולשתו, ולא רצה בשום אופן. ואמר לי, תתבונן כמה קשה לו להאדם לבוא כאן, טלטול הדרך וכו', ואיך שהוא מבקש פנאי לפנות עצמו מטירדתו עד שהוא בא. ואם יראה שאי אפשר ליכנס כמה יצטער על ביאתו וביטולו. מוטב שיכנס ואקבלנו בשמחה וסבר פנים יפות שירגיש הנאה מביקורו, רק תוכל להשים פתקא בפנים שלא לשעות הרבה בתוך החדר..

(פרקי אבות שלח תשנ"ג)

..היה איש מורם מעם, במעלותיו ומדותיו ופרישותו וטהרתו, ובידיעותיו המרובות בכל המקצועות... מדותיו היו מופלאות, מימי לא ראיתי אותו כועס, דיבורו עם הבריות היו בנחת, ומקבל כל אדם בסבר פנים יפות, צהלתו בפניו לכל עובר ושב, הקדים שלום לכל אדם.

(בהקדמה לס' ויאמר יהושע - חג הסוכות)

~ אוהב שלום ורודף שלום ~

..והארכת במדותיו התרומיות של כ"ק אבא מארי זצלה"ה, כי חוץ מגדולתו בתורה ויראה וחסידות, היה אוהב שלום ורודף שלום, לא רק לתלמידי חכמים שהוקירו וכיבדו ביתר שאת, גם אם היה סובל בעצמו אח"כ בשביל זה, אלא גם לכל אדם היה מקבל בסבר פנים יפות מתוך שמחה, ולהקדים שלום לכל אדם..

(סיום משניות יום שב"ק במדבר - ערב שבועות תשמ"ח)

דקדק מאוד בכבוד חבריו, ומכ"ש שלא לגרום צער ובזיון לשום אדם. כיבד תלמידי חכמים ובנש"ק במסירות נפש עד כמה שידו הי' מגעת. היה איש השלום ואהבתו אל כל ישראל הי' בלי גבול, ולקנאה ושנאה לא הי' מקום אצלו..

(בהקדמה לס' ויאמר יהושע - חג הסוכות)

~ ומלבשתו ענוה ויראה ~

ועל כולם היה עולה גודל ענותנותו ושפלות רוחו שהיה בלי גבול לפי ערך דורות אלו, ענותן ושפל ברך, שייף עייל ושייף נפיק, לא החזיק טיבותא לנפשיה, והחשיב עצמו תמיד מן הגרועים והפחותים שבישראל, וכמעט לא עבר עליו ד"ת ברבים שלא ירמוז בו נקודה מחשיבות עליו הענוה ומגנות הגיאות, ותמיד הי' תהלת הצדיקים הקודמים בפיו, איר הי' עבודתם

בדחילו ורחימו, ואיך היתה מדת ענותנותם, וכל מעשיו הי' מעריך לעומת עבודתם הגדולה, כי הכיר ונסע כמעט אל כל הצדיקים המפורסמים שהיו בדור הקודם לפני המלחמה..

ודברי רבי יוחנן בן זכאי (ברכות כח): היו שגורים תמיד על פיו, שבכה לפני מיתתו ואמר ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים א' של גן עדן, וא' של גיהנום, ואיני יודע באיזה דרך מוליכים אותי. מאמר זה הזכיר מאות פעמים, בהוסיפו כי יש לזכור שזה אמר ריב"ז שעליו אמרו חז"ל (סוכה כח): שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים וגז"ש תקופות וגימטריאות שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים וכו' ומעשה מרכבה וכו'. ואעפ"כ חשש שמוליכין אותו לגיהנום, ומה יענו איזובי קיר.

וצוואותיו השונות שכתב במשך ימי חייו בפרקים שונים לבניו, אשר אין אדם מנחיל שקר לבניו, הם מלאים ענוה ושפלות רוח בדרך היוצא מן הכלל, ומבקש ללמוד ולהתפלל לטובת נשמתו גם כמה שנים אחר פטירתו, ולא לכתוב שום תואר על מצבתו, ומבקש גם מידידיו לעשות עמו חסד של אמת ללמוד עבורו.

(שם)

הנה לפעמים יש שהאדם עובד את ה' בהצנע לכת, שלא יכירו שאר בני אדם מעלותיו, אבל הוא בעצמו יודע מדרגתו, וכמו שפירשו אם יסתר איש במסתרים ואני, שמחשיב עצמו לאיש, אז לא אראנו נאום ה', אבל אצלו הי' עבודתו הסתר בתוך הסתר, שגם בעצמו לא ידע שהוא עובד את ה' והוא איש המעלה, וכמו שאמרו (סנהדרין פח): שלחו מתם איזהו בן עולם הבא ענוותן ושפל ברך שייף עייל ושייף ונפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. וזהו במסתר"ם, לשון כפול, כי היה הסתר בתוך הסתר, ולכן תבכה נפשי ודמוע תדמע עיני על האבידה הגדולה שקרה לנו. ומסיים קרא מפני גוה, ודרשו חז"ל מפני גיאותן של ישראל, והיינו דגודל השבר הוא שאנו חיים בזמן שהגיאות שורר בעולם כל אחד רוצה להשתרר על חברו, ורודפין אחד כבוד והפירסום, ולכן בהסתלק מאתנו אדם מדור הקדום, אשר כל ימי חייו היו שרשרת של ענוה ושפלות רוח, תבכה נפשי על גודל האבידה.

(הספד ככלות השבעה, י"ג סיון תשמ"ה)

~ הצנע לכת ~

כל מעשיו היו בהצנע לכת, לא להתראות בפני אנשים, וכל מגמתו היה תמיד להסתיר פעולותיו גם מבני ביתו ומכ"ש מאחרים. וכמה פעמים הייתי משתאה איך הי' יכול להיות פושט צורה ולובש צורה. לא פעם ראיתי בבוקר קודם התפילה איך למד שיעורו בראשית חכמה ועיני מוזילים דמעות, ובירדו לביהמ"ד הי' כאיש אחר לגמרי, אומר דברי צחות ומילי דבדיחותא וכדומה.

(בהקדמה לס' ויאמר יהושע - חג הסוכות)

~ צדקת ה' עשה ~

אצל אבא מארי ז"ל בבית היה דחוקות, ואעפ"כ היו משיבים גם על כל מכתב של צדקה שהיה בא על הדאר, ולא זרקו אף אחת מהם, כדי ליטול חלק בכל הצדקות.

(דרשת ז' אדר תש"ס)

~ הכרת הטוב ~

וכה ראיתי תמיד אצל אבותי זצ"ל שאם היה לו טובה מאחד לא היה שוכחו לעולם. וכאשר אדם היה מהנה אותו, הכיר לו טובה תמיד. והיה משתדל לכבדו בעת שהלה היה עושה שמחה בביתו, גם כאשר עלה לו בטירחא יתירה. והיה אומר מה אוכל להשיב גמול לאנשים המחזיקים אותי, רק כמה שאני מכבד אותם בעת שמחתם. - והיה רגיל לשלוח טשעק שתי פעמים בשנה לאיש אחד בארץ ישראל, שהיה לו אכסניא אצלו לפרקים בעת שהיה בצבא בשנות נעוריו.

(פרקי אבות פ' תבא תש"ס)

~ עושין מאהבה ושמחין ביסורין ~

רוב ימיו עברו עליו במכאוב וחולי וצער ועינוי נפש, ואף על פי כן קיבל הכל באהבה ותמיד היתה צהלתו בפניו. מצינו ביהושע שנאמר בו (יהושע כד-ל) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח, וברש"י ובמקום אחר הוא קורא אותה תמנת חרס, על שם שהעמידו תמונת חמה על קברו, ר"ל זהו שהעמיד החמה, וכל העובר עליה אומר חבל על זה שעשה דבר גדול כזה ומת ע"כ. כן ראוי לומר גם על אבא מארי ז"ל, שנקרא גם כן כשמו, כי גם לו מתאים תמונת חמה על קברו, אמרו חכמינו ז"ל (שבת פח) הנעלבין ואינם עולבין שומעין חרפתם ואינם משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה-לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. וכל המדות הללו היו אצלו ביתר שאת ויתר עז.

(הספד ככלות השבעה, י"ג סיון תשמ"ה)

~ יזכיר לו יום המיתה ~

הייתי פעם אחד יחד עם כ"ק אבא מארי זצ"ל אצל לוייה של גדול בישראל שנפטר ל"ע בפתע פתאום, וערכו הספד גדול והאריכו בשבח הנפטר, ובאמצע הלוייה אמרתי לאבי, שאין זה טוב להאדם שיסתלק פתאום, שהרי אין לו זמן להכין את עצמו כראוי לפני פטירתו. אם בגשמיות, הרי צריך לצוות את בניו בעניני ירושה וחלוקת הנכסים שיש לו, וכן בשאר דברים שרוצה למסור איך יתנהגו אחרי מותו. וביותר בעניני רוחניות, שצריך האדם קודם פטירתו מן העולם להכין עצמו ולשוב בתשובה ותיקון המעשים, כל אחד לפי ערכו ומדרגתו, לפני בא יום הגדול והנורא שיתן דין וחשבון על כל המעשים, וכשנפטר מרגע אחד למשנהו, הלא אין הזמן גרמא להכין עצמו כראוי. ובעת אמרי זאת הסתכל עלי אבי בתמהון, ונענה ואמר הרי עדיין צעיר לימים אתה, הוי יודע שכאשר מגיעים לשנים אלו, אינו עובר אף יום אחד שאין חושבים מעולם הבא, ולכן אף שנפטר בפתאום, ודאי כבר הכין את עצמו כראוי לפני פטירתו.

(סעודת פורים תשנ"ה)

~ כעולה תמימה ~

במשך כל ימי חליו לא שמענו ממנו אנחה על מצבו אף פעם אחת, לא ראינו אותו להוריד דמע, לא שאל אף פעם מהרופא או מבני ביתו מהו החולי אשר חלה בו, וכמה הם הסיכויים להתרפא. כשאירע דבר לצורך רפואתו שהיה צריך שיקול הדעת אי יש לעשותו, לא הי' מחליט בדעתו אלא הי' אומר עשו כטוב בעיניכם לפי הבנתכם. - דברים אלו לא היו ח"ו בעינינו יאוש או מאבדו תשוקת החיים וכדומה מחמת חליו, כי היה רגיש וער לכל דבר ודבר כאילו לא קרה אתו מאומה, וגם התרופות שלו היה לוקח בתשומת לב כפי סדרם.

רק כנראה ה' לו בזה ענין מיוחד לסגף עצמו ולקבל הכל באהבה, ולמסור עצמו לידי יוצרו כעולה תמימה לעשות בו כרצונו.

(בהקדמה לס' ויאמר יהושע - חג הסוכות)

~ בקדושה ובטהרה ~

בימיו האחרונים כשלא היה יכול כבר לישון כסדרו, והיה מתנמנם בלילה נים ותיר, בכל שעה שהקיץ ממשנתו ביקש שיתנו לו מים לרחוץ את ידיו. ואף כשלא היה ישן יותר מאיזה מינוטין נטל ידיו, עד שלפעמים ה' רוחץ בלילה אחד כעשרים ושלושים פעם. וכל זה היה בזמן שמחמת חולשתו לא היה יכול אף לקום ממתו בעצמו. וכשהעיון לו שעדיין לא ישן רק איזה מינוט ואין צריך נטילה, ולמה יטריח עצמו כל כך, ה' משיב כן ראיתי אצל אבותי ורבותי, ולא אזוז ממנה אף שקשה הדבר.

(שם)

~ שפתותיו מרחשין ~

בשבעותיו האחרונים, כשהתחילו אפיסת כוחותיו ונחלש מיום ליום, היו שפתותיו מרחשין בכל עת פניו דברי תפלה ותחנונים בלחש. וכששאלנו אותו מה הם הדיבורים שאומר, היה מרמז בידינו כאומר שלא יטרידו אותו בשאלות כאלו. - פעם בבוקר סיפר לי, כי אתמול בלילה היה אצלו איש אחד (ואמר לי שמו), ובתוך הדברים אמר לו הנ"ל, הרי הרב רואה מצבו, בזמן כזה צריכין ליתן דעתו על שנות האדם שעברו וכו'. וענה ואמר לי, לא השבתי אותו מאומה, אך תמהתי מאד עליו, מהו חושב כי אין אני יודע מה שצריך לי לעשות בזמנים אלו...

כל כך התעצם בתפלותיו בימים הללו, עד שראינו בעינינו כשבו ענין פטירתו, שקיבל כסרא"ק ביום עש"ק (פ' בה"ב) כחצות היום. ולא ה' בדעתו על איזה שעות עד כניסת שבת ק'. ואעפ"כ היו שפתותיו מרחשין כל השעות הללו בלי הפסק. וכשהטינו אוזן לשמוע אמרותיו, שמענו איך היה חוזר ואומר מזמור כ"ג בתהלים, ד' רועי לא אחסר וכו', גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע וכו'. וחזר עליו מאות פעמים זה אחר זה.

(שם)

~ שבת משוש לבינו ~

אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה, על הלקח מאתנו ומכל בית ישראל עטרת תפארת ראשינו, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, נשארנו יתומים מבלי אב, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, רוח אפינו וחיות נפשינו נלכד בשחיתותינו, ועונותינו הטו אלה וחטאתינו, כי עלה המות בחלוננו, שבת משוש לבינו הנפך לאבל מחולינו. אני הגבר שעמדתי לפניו לשמשו שנים רבות כולן שוין לטובה, וראה ראיתי כל דרכיו בקודש, גודל כחו בתורה ובהוראה, התנהגותו בפרישות יתירה, החסיד האמיתי

אשר אש התורה והיראה ה' בוער בלבו, עבודתו בתפלה שהיו בדמעות שליש ובהשתכחות הנפש, דביקותו ברבותיו ובצדיקים הקודמים שהיו לאות ולמופת, יראת ד' היה חופף עליו כל היום, אוי מי יתן לנו תמורתו, בעוה"ל לא היינו כדאי להתחמם עוד לאורו.

(שם)

~ וזרועו לברכה ~

אבא מארי זצ"ל אשר עברו עליו הרבה ימים בצער, אמר לי פעם, אתה יודע שלא כל אדם זוכה לשתי שלחנות, ולאחד חסר בפרנסתו, ולאחד בבריאותו וכו'. וה' הן אני התפללתי מעודי לה', שאני מותר על כל עניני עולם הזה, רק יתן לי ה' בנים הגונים מופלגים בתורה ויראה.

(דרשת שבת שובה תשנ"ח, פרקי אבות פ' שופטים תשס"ה)

הייתי היום להשתטח על קברו של אבא מארי זצלה"ה, אשר מסר נפשו לחנך אותי על ברכי התורה והיראה, וממנו קבלתי איך צריך להיות הנהגתו של מנהיגי ישראל - ידועים המה דברי הוזה"ק (פינחס ריג), עה"פ ישמח ישראל בעושו, כי האבות באים ליקח חבל בשמחת בניהם, בטוח אני שהוא נמצא כאן יחד אתנו, כי לא יתכן שמחה של מצוה גדולה ויתירה מזה, ואני אומר לו אותן הדברים שאמר משה לאהרן, בשעה שבא זמנו של אהרן להאסף מעמיו, והפשיט משה את בגדי אהרן, וילבש אותם את אלעזר בנו. אמר לו לאהרן דברי ניחומים, אשריך שתראה כתרך נתון לבנך (רש"י במדבר כ-ה).

מי כמוני יודע כמה טרחו אבותי שאוכל לישב על התורה, גם בימים שהיה דחקות בביתם, ואמי ע"ה עשתה כל עבודת הבית בעצמה, ואמרה כי המעות שיתנו להמשרתת יותר טוב לה ליתן לבנה לעסוק בתורה. - וה' הטוב קיים בהם, הזורעים בדמעה ברנה יקצרו, לראות בנים גדולי תורה. ואני מקוה שגם להלאה ימליצו טוב עלינו, להצליח על הדרך שאני הולך.

(דרשת הכתרה, ט' אלול תשנ"ב לפ"ק)

~ לימוד משניות במוצש"ק ~

אמר חז"ל (כתובות עב). והחי יתן אל לבו (קהל ז-ב) דברים של מיתה, דספד יספדוניה דקבר יקברוניה וכו'. מי שעושה כן לאבותיו, הרי יבא יום שגם הוא יצטרך לטובת בניו. ואם הבנים רואים איך שאבותיהם לומדים ומשתדלים לטובת אבותיהם, גם המה יעשו כן. וראיתי אצל אבא מארי ז"ל שהיה לומד בכל מוצאי שבת משניות פ"ז דמקואות עביר אבותיו, תיכף אחר הבדלה, ולכן גם אני הולך בעקבותיו בזה.

(דרשת אדר תש"ס)

מתוך דרשת פרקי אבות

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק בהר בחוקתי העעל"ט

\* \* \*

והנה מה מצעדי גבר כווננו, להיות בשבוע הבעל"ט בירושלים עיר הקודש, ועל הדרך להיות גם על קברי אבות וקברי צדיקים. ואספר דבר פלא שאירע לי היום, חשבתי לעיין בדברי תורתם של הצדיקים הללו שאני מתכוון להתפלל על קברם, שהרי כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, לעיור את זכותם בדברי תורתם, ששפתותם דובבות בקבר. ובהיות חשבתי להיות בעיר סעדראהעלי על הציון של הגה"ק מהר"י אסאד זצ"ל, לקחתי את ספרו דברי מהר"י"א על התורה לעיין בו. ובפתחי את הספר הסתכלתי בהקדמת הספר, שיש בו תולדות המחבר, וראיתי שהביא שם מה שסיפר הגר"מ ניישלאס זצ"ל אב"ד שיכון סקווירא, וז"ל בשנת ת"ש הייתי לקבל פני הרב הגאון הק' מביקסאד זצ"ל, ומסרתי לו פתקא כנהוג, וכשקרא שם סעדראהעלי, ביקש אותי שאלך על הציון הקודש להתפלל עבורו, ואמר לי שלא אלך ביום ב' או ביום ה', כי הגאון הקדוש מהר"י"א ז"ע הוא מבית דין הגדול, והם יושבים בב' וה', ואינו שם על הציון. ואמר לי היותר טוב ביום עש"ק, אבל על כל פנים לא בב' ובה', והוא פלא ע"כ. - ובראותי זאת נצטערתי, כי לפי סדר הנסיעה רציתי להיות שם בערב ראש חודש, והוא ביום החמישי הבעל"ט.

וכאשר עיינתי אחר כך בפנים בדברי תורתו, בא לפני מאמר הראשון, דבר תורה לראש השנה, אודות מה דאיתא במדרש (דב"ר ב"ד) שאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה, אימתי ראש השנה ויום הכיפורים. אמר להם הקב"ה אני ואתם נלך אצל בית דין של מטה. ותמוה, ונראה דאיתא לא אד"ו ראש (טור א"ח סימן תכח), ר"ל ראש השנה אינו חל לא ביום א' לא ביום ד' ולא ביום ו'. ועוד איתא כשיש דין למטה אין דין למעלה (מ"ת משפטים ד). והנה פעמיים ישבו בית דין בשבוע ביום ב' וביום ה', ואו אין דנין למעלה. והנה קשה אימתי יהיה ראש השנה, ביום א' לא, משום לא אד"ו ראש, ביום ב' לא, משום שיש דין למטה, ביום ג' לא, משום דאז חל יום כיפור ביום ה' ואין דנין למעלה, ביום ד' לא, משום לא אד"ו ראש, ביום השבת נמי לא, משום דאז חל יום כיפור ביום ב' ודנין למטה ואין דנין למעלה, אם כן אימתי ראש השנה ויום הכיפורים וכו"ל. על זה השיב להם הקב"ה, אני ואתם נרד לבית דין של מטה, ר"ל לדון למטה, ואם כן יוכל להיות ביום ב' וה', ולא קשה כלל כשיש דין למטה אין דין למעלה, שאנו נמי נדון למטה ע"כ.

ואם כן דבר שפתי ברור מלול, כי אדרבה ביום ב' וה' אין דנים למעלה, ואם כן אז הם שוכנים במקומם על משכבם, והזמן גרמא לעיור רחמים, שימליצו טוב על ישראל, ולהמשיך השפעות למטה לצרכי עמך ישראל המרובים, להתברך בשפע ברכה והצלחה בבני חיי ומזוני, ויתקבלו תפלתנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

רנא דעמיה ומדברנא דאומתיה

ברוך מתייד לשלם

בשמחה רבה ובחדוא עילאה מקבלים אנו בכרחה את פני אבינו רועינו עטרת תפארת ראשינו, נר ישראל והדרו מורה דרכינו ומאיר נתיבותינו

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לעת הופעתו כבוד בשערי ירושלים עיה"ק לחונן עפר הקודש ולהדריכנו ולהאיר עינינו במסילה העולה בית א-ל

ותפלתנו בזה צרופה יאה רעוא קדם אבוהון די בשמיא שיוכה מרן שליט"א עוד רבות בשנים להנחותינו במעגלי צדק בבריות גופא ונהורא מעילא ולהשפיע עלינו שפע קודש רוחניות ונשמיית עדי נוכח לשמחתן של ישראל לקבל פני משיח צדקנו ומלכינו בראשינו אמן.

איגוד הבהורים - תלמידי חסידי וויען בארה"ק

יברכך ד' מציון

הננו בזה הבהיע את עומק ברכתינו הנאמנים קדם ידידינו הדגול, רחים ומוקיר רבנן ותלמידיהון, נודע לשם ולתהלה בקרב עם סגולה

הרבני הנגיד המפואר

מו"ה אברהם שאהנבערגער הי"ד

ראש הקהל דקהלתינו הקדושה ומעמודי התווך של מוסדותינו הק'

להלל שמחתו הגדולה בחנוכה הבית הגדול שמגדליו בו תורה ותפלה, היכל ישיבה לצעירים שעי' "כולל שומרי החומות" יחד עם הכנסת ספר תורה להיכל הקדוש הזה

זכית החזקת התורה ועמליה בטהרה יעמוד לו להתברך בברכת התורה אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד וזיכה לרוות רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח מתוך שמחה וחדוה עד עולם

מכון מעדני מלך